

От въглища се произвежда над 40% от електрическата енергия в България. Важното им значение за енергийния баланс на страната прави разговорът за постепенен преход към излизане от зависимостта към изкопаеми горива почти невъзможен. Местните въглища са ниско калорични, с високо съдържание на сяра, прах и азотни окиси, а произвежданата от тях енергия е основен емитент на парникови газове. Изпълнението на екологичните изисквания ще наложи ограничаване на работата и/или затваряне на въглищните централи.

Няколко поредни български правителства предпочитат да отлагат реформите в енергийния сектор, да отричат намаляването на значението на въглищата и трудностите пред развитието на въглищната индустрия. Те направиха всичко възможно да поддържат в обществото илюзията за липса на алтернатива на въглищата, въпреки ясните европейски и световни тенденции от години. От 10 години чрез медийна пропаганда налагат в обществото мнението че мерките за енергиен преход и политиките по климата са ни наложени от Брюксел и са против нашите национални интереси. **Търсенето на по-добро качество на живот на българските граждани, грижата за здравето им което включва рехабилитация на земята, чистота на въздуха и опазване на околната среда, е в наш национален интерес, а не се налага „под натиск от Брюксел“.** Такъв трябва да бъде основния приоритет на всяко национално правителство.

Вместо това, чрез удобни медии политиците в България противопоставят бизнеса („чорбаджии изедници“) и профсъюзите („мафиоти“), екологичните организации се представят като национални врагове и чужди агенти, а много от общините са оставяни да се справят сами със сериозните социални проблеми при затварянето на въглищни мини, както и при многократното превишаване на нормите за замърсяване на въздуха. Примерът от тази година със затварянето на последната подземна мина „Бобов дол“ е показателен, голяма част от освободените миньори се обърнаха към общината в търсене на нова работа. При затварянето на мина „Бобов дол“ се прояви и още една последица от продължилата десетилетия практика, държавата да обслужва частни интереси на енергийни олигарси, без да изисква от тях спазване на законодателството и екологичните норми.

Рисковете

Ако управниците продължат да демонстрират нерешителност и отлагане на неотложните реформи в енергийния сектор, гледайки само към следващите избори и опасността да не бъдат преизбрани, последиците ще бъдат много тежки и трудно поправими. Дългото бездействие на политиците, демонстрацията на арогантност и безнаказаност от енергийните олигарси доведе до създаване на чувство на несигурност за работните им места у работещите в енергийния сектор. През ноември имаше протести на миньорите и енергетиците от Мини Марица Изток и ТЕЦ Марица Изток 2, организирани от двата големи синдиката КНСБ и КТ Подкрепа. Правителството реагира по познатия начин-излъга протестиращите че няма да има съкратени работници, мините и въглищните ТЕЦ-ове ще продължат да работят. Поредното отлагане на решенията на проблема с енергийната трансформация ще има много тежки последици в най-скоро време, когато вместо планирани реформи ще се наложи да се правят бързи и болезнени промени, които ще доведат до тежки социални последици и недоволства.

Въглищата нямат бъдеще

Справедливият енергиен преход е важна част от европейските цели и политики в областта на климата и енергетиката за 2030 г. и възможност за устойчиво икономическо развитие на България. Преходът трябва да бъде справедлив, едва тогава обществото ще го приеме. Време е да се спре вредното противопоставяне между институциите, бизнеса, синдикатите, местните власти, неправителствените организации. Успешен енергиен преход в България е възможен само

ако разберем, че трябва да работим заедно и да покажем, че има много повече решения, което ни обединяват, отколкото ни разделят.

Решенията - реформи, дългосрочна визия и консенсус за промяна

- Държавата все още е длъжник на хората и на бизнеса относно яснотата за това какво следва в средносрочен и дългосрочен план в енергийния сектор .
- Разработване на национална стратегия за намаляване на използването на замърсяващи енергийни носители като въглищата .
- Основното противоречие, което подкопава доверието в мерките за опазване на околната среда е разбирането, че те са причината много работни места да изчезнат. Това трябва да бъде отричано последователно, защото просто не е вярно.
- Бързото прилагане на стратегия за въгледобива е задължителен начален етап на процеса на справедлив енергиен преход и би гарантирало предсказуемост, яснота и гладкост на процесите. Стратегията трябва да отразява факта, че най-замърсяващите съоръжения ще трябва да бъдат затворени в краткосрочен план , започвайки с работещите от години в нарушение на екологичните норми ТЕЦ-ове на „неизвестни” собственици, енергийни олигарси. На национално ниво това са „Брикел“, ТЕЦ „Марица 3“ (Димитровград) и ТЕЦ „Бобов дол“.
- Според „За Земята“ основата за успех на прехода е до каква степен социалният елемент е добре планиран и изпълнен запазвайки природните ресурси, както и провеждането на действия за децентрализация на производството на енергия.
- Ясното разбиране, че в енергийния сектор, включително и в частта му, свързана с въгледобива, безусловно се налагат реформи; същевременно се поставя въпросът за тяхната цена преди всичко в икономически и социален план.
- Оценка на възможностите за развитие на бизнеса и пренасочване на освободените работници
- Справедлив енергиен преход в България е възможен , но неговият успех зависи от добрата предварителна подготовка и участие на национални, регионални и местни институции, бизнес, синдикати и общественост.

Supported by:

Federal Ministry
for the Environment, Nature Conservation
and Nuclear Safety

European
Climate Initiative
EUKI

based on a decision of the German Bundestag

Този проект е част от Европейската инициатива за климата (EUKI) на германското федерално министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност (BMU). Становищата, изложени в този анализ са отговорност единствено на автора и не отразяват непременно становищата на Федералното министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност).

Този анализ е изготвен с финансовата помощ на Европейския съюз. Съдържанието на този анализ е отговорност само на CEE Bankwatch Network и в никакъв случай не може да се разглежда като отражение на позицията на Европейския съюз.